

*Daer liefd' en vrede bloeyt
Geen twist nog tweendragt groeyt*

**Volkstoneel in Nukerke in de 18de eeuw
WERKEN VAN PETRUS JOANNES SIGNOR**

In de periode 1750-1800 verwierf een zekere Petrus Josephus Signor, woonachtig te Nukerke, een zekere vermaardheid als leider van een plaatselijke toneelgezelschap. De familie Signor was een geslacht van toneelliefhebbers en “directeurs” uit de 18de en 19de eeuw. ”De Signors leenden hun speelboeken” regelmatig aan andere regisseurs uit en verplaatsten zich als toneelliefhebbers door gans de streek. Zo hebben ze in Zuid-Vlaanderen niet alleen de toneeltraditie in de zo arme 18de eeuw levendig gehouden maar ze hebben ook bijgedragen tot het in stand houden van de Nederlandse taal en cultuur in een tijd, waarin de verfransing gevaarlijke vormen begon aan te nemen.(Annalen Ronse)

De “auberge In den Hulst” in Nukerke, waarvan verderop sprake, was de middelste van drie woningen gelegen in de bocht van de Chaussée de Renaix naast het Neerhof. Het gehucht “Den Hulst” lag halverwege tussen de herbergen ’t Zonneke en Den beitel. (zie foto) In ons kinderjaren noemden we het daar het gehucht “den uielst”, geen kat wist waarom. Voor die tijd was dit een tamelijke grote woning die naast de gelagzaal enkele kamers voor overnachtingen ter beschikking had. De “auberge” lag immers aan de drukke “Chaussée d’Audenaerde”. Het gehucht verdween begin jaren tachtig toen het werd afgebroken ter verbreding van de Rijksweg.

Sommige teksten die volgen werden hierna letterlijk weergegeven, hetzij in het Frans hetzij in het oorspronkelijk Nederlands (cursief geschreven en/of tussen aanhalingstekens). Andere teksten zijn vertalingen uit het Frans

Over Signor Petrus Joannes

1797 Uit de “Algemene bibliografie van publicaties uitgegeven in de Zuidelijke Nederlanden:

“Fide & vide. Matelie van de Heylige Maget Agatha patroonesse van Nukercke: als ook de martelisatie van Amalia, groote hertoginne van Spoleten. Treurspel in vyf verdeelingen. Nieuw werck door P.J. Signor, Sal ... verbeeld worden in de n. voor-hof van J.B. Huysman, in den Hulst tot Nukercke door rede-minnaars van Sulsicque ende Nukercke- september- october – november 1997.”

Uit een tekst over raadsels: “Hebt ge de wandeling doorbracht, dan zult ge al stappend gelezen hebben wat madam de factor te vertellen heeft : Gedirigeert door mij Isabella Clara Poppe huysvrouw van Petrus Signor tot Nukercke by den hulst. Zoals ge ziet schijnen er ook vrouwelijke

factors geweest te Zijn alhoewel ik vrees dat manlief meer dan een handje zal toegestoken hebben. Tweede puzzel. Minder in omvang dan de voorgaande maar daarom niet minder doolhofachtig .”

Rhetoricque minnaers van Nukerke

“Den Val ende Erstellung van Lupoldus graev van Fribourg door Conrardus , keyser van Roomen, bly-eynded-treur-stuck... Sal verbeeld worden door eenige rhetoricque minnaers van Nukerke schuygende onder de kenspreuk Non Lo Quéris contra proximum tuum falsum testimonium. Het schouwburg is gehuysvest in het agterpleyn van den borger Constantinus Ignatius van den Daele ... in de afspanninge den Engel. Ougstmaend fruytmaend cc. 1797”

“De *Constminnende* liefhebbers, geplaatst onder de aanroeping van de Maagd, spelen de 19de en de 20ste augustus 1736 *Leopoldus of het Ontzet van Weenen is een tragikomedie gewijdt aan de barones van Bylandt*. Dezelfden voeren de 16 en de 17de augustus 1750 *Aquilonius* een tragikomedie op. *De Rym constminnende leersuchtige jonckheyt* voert op de 22 en 24ste augustus 1751 den *H. Roosencrans*. *De levensuchtige minnares van de redenconst hebben voor devies Daer liefd' en vrede bloeyt,*

Geen twist nog tweendragt groeyt.

En brengen drie keer van 20 tot 28 augustus 1769 *Euphemia*, een tragikomedie, gewijdt aan de baronnes *Marie-Jeann-Elisbeth- Antoinette de Beruciou(!)*, commies van baron Ardien-Joseph de Bylandt.

De *Rhetoricque minnaers* met devies *Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium t.t.z.* Gij en sult gene valsche getuygenisse spreken tegen uwen naesten spelen 12 keer in 1797 *Leopoldus*” een tragikomedie in 5 akten, versierd met schilderijen, ballet, zang en instrumentale muziek etc.. Na elke prestatie speelt men *Den vermaerden Tingieter, die alle slag van levende soldaeten giet, om den kryg der Baconieten*, een nieuwe klucht onder de directie van P.J. Signor.

In 't zelfde jaar *De Waerige minsaeme jonckheyt* twee keer gespeeld en geholpen door de confraters van Sulsique, *De glorieuse martelie van de H. Agatha* een tragikomedie. Nog in 1797 brengen de *Versaemelde redebreders* 11 stukken op scene van 12 tot 1797: *leven ende dood van den H. Joachim ende H. Anna, de geborte van de H. Maget Maria en de komste van den Messias, syn aanbiddinge in het stalleke van Bethlehem, het moorden der onerjaerige kinderen, door den tyran Herodus, met syn rampsalig eynde*. Een tragikomedie in 4 delen. De *Redebroeders met het advies*

Wij, twistschouwende broeders,
Tragten met genegenheyd
Te zyn als Contevoeders
Van de welsprekentheyd.

En Fabricando fabri fimus t.t.z. *al doen leert men* brengen 12 voorstellingen van 14 september tot 9 november 1800 van Crispus en Fausta een tragedie in drie akten *versierd met lichtjes en vrolijke en tristige liederen. et: Fabricando fabri.fimus, c'est-à-dire: Al doen leert men, représentent douze fois, du 14 septembre au 9 novembre 1800 : Crispus en Fausta, tragédie en trois actes, ornée de décorations brillantes et de " chants joyeux et tristes. " Le 30 septembre, a lieu une séance spéciale pour les réthoriciens de Kerkhove. A velghem, Berchem, Schoorisse et Renaix. Il y a quelques années, une famille de charlatans grammontois jouait des farces, sur un tréteau de la grande place (1).*

In Sulsique spelen de liefhebbers van de gemeente Nukerke, zegge *de Jonge aenwassende redeminaers* 10 keer van 24 september tot 6 november 1797 *Martelie van de heylige maget Agatha , patroonesse van Nukerke alsook de martelissatie van Amelia, groote hertoginne van Spolten*, tragedie in 5 bedrijven onlangs samengesteld door P.J. Signor en gemengd met beelden met aangepaste muziek en andere aantrekkelijke dingen.

Jet: Fabricando fabri.fimus, c'est-à-dire: Al doen leert men, représentent douze fois, du 14 septembre au 9 novembre 1800 : Crispus en Fausta, tragédie en trois actes, ornée de décorations brillantes et de " chants joyeux et tristes. " Le 30 septembre, a lieu une séance spéciale pour les réthoriciens de Kerkhove. A velghem, Berchem, Schoorisse et Renaix. Il y a quelques années, une famille de charlatans grammontois jouait des farces, sur un tréteau de la grande place (1)..B. Signor dirigeerde *De nederlaege van Justinianus, keyser der Romeynen en de triumpherende franschen koning Henricus*, een tragiekomedie in drie akten gebracht door de *Eliconische vreed'lievende redebroeders van de Wyngaerdrancke*, die als patroon hebben Sint-Jan van de Latijnse poort.

De groep uit Nukerke zegge *de Jonge aenwassende redeminaers en hebben voor devies*
Als 't blad van den Hullstboom groen,
Wij ons reyn onttwistig voên.

Ze spelen 10 keer, van 24 september tot 6 november 1797

Den Hulst (le Houx) is *une allusion à l'enseigne de l'auberge où se joue la pièce.*

Volkstoneel in Worteghem.

"Dit waer een schoon stuk om te spelen nae het stuk van Theodoricus en Aurelia, door de Minnewarbroeders tot Nukerke, d.w.z. dit stuk zou ideaal zijn om gespeeld te worden na het werk Theodoricus en Aurelia door de waardige confraters van Nukerke."

Werk van P.J. Signor in Maercke.

"Les Eticonische vreed'minnende leerbroeders (Elèves confrères paisible de l'Hélicon) ayant pour patron Saint Eloi et pour devise

Diligamus Deum:Deus prius dilexit nos c'est à dire: Laet ons beminnen Godt: Godt heeft ons eerst bemind interprétant onze fois, du 25 septembre au 6 novembre 1796 Leven en dood van den heyligen Eligius, bisschop van Doornik, abt van Noyon, apostel van Vlaenderen, vrede stichter tusschen dagobertus, Honing van Vrankrijk, jegens Charibaldus, Koning van Engeland, tragicomédie nouvelle en quatre parties, composée par P.J. Signor aubergiste in den Hulst à Nukerke et rehaussée de tableaux, de danses et d'autres exhibitions brillantes, etc.

On a pu voir, autome 1er , le specimen d'une comédie du XVIIe siècle, provenant d'un impésario de Maercke”

“**De groep uit Nukerke** zegge “deJonge aenwassende redeminnaers en hebben voor devies:

Als ‘t blad van den Hulstboom groen,

Wij ons reyn ontwisting voên

Allusion à l’enseigne de l’auberge:Den Hulst(le Houx) où se joue la pièce.”

Ze spelen 10 keer, van 24 september tot 6 november 1797 *Martelie van de heylige maget Agatha, patroonesse van Nukerke, alsook de martelisatie van Amalia, groote hertoginne van Spoleten, tragedie in 5 delen, onlangs samengesteld door P.J. Signor, et entremêlée de tableaux choisis.*

Hier volgt nog een uitnodiging, ditmaal voor een optreden in de herberg “In de Smesse” langs de steenweg te Nukerke

Achtbaere minnaeren,

*Betrouwe als Ul. in kennisse zyt in de begroetingh in het argument van Joachim tot Nukercke, om op den eersten meye toekomende ons toneelstuck te komen aanschouwen; dat dese broederlycke liefde en begroeting aenstaende synde, soo ist dat wy verzoeken Ul. te laeten vinden op den bestemden dagh, ten 11 uren voor middagh in **de Smesse tot Nukercke** lanxt den steenwegh, waerop wy Ulieden aldaer sullen komen afhalen met alle teecken van eere, waerop wy Ul. versoecken tydelyck. In de meyninghe blyve, in afwagting van antwoorde, Ul.D. Isabelle Clara..., directrice van 't spel Joachim tot Nukercke, par ordre des acteurs.*

Nukercke, 23 april 1797.

De smesse is de smisse Claus op de hoek van de Steenweg/Heirweg, nu Pontstraat.

Adresse:”Eersame, eersame constminnaeren van rethorica ofte directeur van 't spel Angela, in de Spoele tot Eticove. Francq.

**En wilt al u droefheyt staecken,
En weest nu op desen tydt
t' Etichov' met ons verblydt;
Maer wilt eerst alhier aenmercken
Hoe dat Godt comt te verstercken**

**1.
Comt hier by, wilt u vermaecken,**

Syne dienaers voor altydt,
Soo gy hem getrouw zyt.

2.

Ick wil u vooreerst gaen mellen,
En de saeke voor gaen stellen
Hoe den Turck en den Barbaer
Syn gekomen in beswaer,
Om hun groote hooveirdyen
Syn geraeckt al in het Iyen,
Voor de stadt van Weenen jent,
Vielen sy in groot ellent.

3.

Den sultan die nam voorhanden,
Eerst den wieroock te doen branden,
Voor den valschen Mahometh.
't Wiert gedaen en vast gesett,
Geeft last syn magt te vergaeren,
Om Weenen te gaen beswaeren,
Door den raet van den visier,
Vergaeren hun machten schier.

4.

Men sag ook de vreed' Tartaren,
Die doen al hun magt vergaeren,
Om Weenen, die schoone stadt,
Te maeken een bloedig badt,
Oock om alles te verpletten,
En de stadt in vlam te setten,
Self den keyser met syn vrouw
Te bringen in grooten rauw.

5.

Soliman als opgeblaesen,
Die schynt hier alsnu te raesen,
Met een vreetheyt en getier,
Die geeft last aen den visier,

Om met syne groote magten,
Weenen dan te gaen versmagten,
Dat hy oock niet spaeren sauw,
Self den keyzer nog zyn vrouw.

6.

Den visier, 't is syn behaegen,
Hy belooft in achthien daegen
Weenen t' hebben in syn hant,
Of hy stelt syn hooft te pant.
Waerom sy hun leger-schaeren
In all' haeste doen vergaeren,
Met dry hondert duysent mans
Gaen zy waegen dese kans.

7.

Als 't den keyser is gebleken
Dat den Turck den vred' wilt breken,
Hy hierin t' onvreden is,
En haut daerop raet gewis.
Loreynen die neemt dan aene
Naer het polsche ryck te gaene,
Naer Saxen en Brandenburg,
Tot 't aennemen van de sorg.

8.

Polen, sonder lanck beraeden,
Belooft syne cloecke daeden
Voor den roomschen vorst met vlyt
Te bethoonen nu ter tydt,
En met veertig duysent mannen,
Op te comen als tyrannen,
Om den christen erfvyant
Te jaegen uyt keyzers lant.

9.

't Pols jonck soontjen quam te vraegen:
Vaeder, is 't met u behaegen?

'k Bid u, laet my med' gaen,
Ick sal 't neffens u wel staen.
Den coninck die quam t' aemercken
Dat syn soon soo vrome wercken
Durft bestaen, hier soo present,
Hy geeft hem dan het consent.

10.

Den roomsch keyser was seer bangen,
En in 't uytterste verlangen.
Dan Loreynen die comt daer,
Die hem segt de polsche maer,
Dat met veertig duysent knechten,
Polen comt om te bevechten
Dat vreeddaerdig turckx ge welt,
Die alles in ancxten stelt.

11.

Dan den keyser staect syn suchten,
Maer Loreyn bidt hem te vlugten,
Om dat hier de turcksche magt
Ront de stadt swieren met cragt.
Den keyser weer in verseere,
Stelt Loreynen opperheere
Van syn leger, boven dat,
Beveelt Starrenberg de stadt.

12.

Men sag dan met droeve sugten,
Den keyzer uyt Weenen vlugten,
Oock syn vrouw' en dochter med',
Het welck hun veel pyn aen ded',
Om dat sy mosten verlaeten
Hun palleys, oock croon en staeten,
En sy baden met berauw,
Godt hun niet verlaeten saww.

13.

Den visier moedigt syn magten,
Om Weenen door alle cragten,
Met geweld te vallen aen,
Oock de christen te verslaen,
En sy dan als vreedde leeuwen,
Regte naer de stadt toe schreeuwen.
Dan soo gaen sy onvervaert,
Gelyck leeuw of tygers aert.

14.

Den Polack sag men marcheren,
En oock t' samen refraicheren,
Met den Brandenburg daerby.
Sag men rusten aen d' een sy.
Beyer' en Loreyn' verlangen
Seer naer Polen met verstrangen,
En oock Starrenberg gewis,
Binnen in benautheyt is.

15.

Polen crygt tyding' met eenen,
Starrenberg is binnen Weenen,
Benauwt en in groot gevaer,
Siet sy conjongeren haer,
En soo sy alsdan bemerckten
De Turcken in hunne sterckten.
Pater Marcus geeft hun ras
Al den segen op dit pas.

16.

Men sag eerst Loreynen waegen,
Om de Turcken slag te vraegen,
Polen ende Brandenburg
Comen oock met groote sorg.
Starrenberg al uyt de stede,
Hy oock eenen uytval dede,
En door d' engels goet bestier,
Sag men den Turck wycken hier.

17.

M' hoord' alsdan groote geruchten;
Oock sag men de Turcken vlugten,
d'Een gequetst en d' ander doodt,
Sy waeren in grooten noodt.
Den Pols soon, sonder verstrangen,
Die nam Takeli gevangen.
Den visier door het gerugt,
Is 't ter nauwer noot ontvlugt.

18.

Den sultan was in verlangen,
En comt tydinge t' ontfangen
Dat den visier moed' en madt,
Is gevlugt al van de stadt,
Ende Weenen most verlaeten,
Waerom hy als desperaeten,
Schier geraeckt' in gramschap groot,
sententie van de doodt.

19.

Dan heeft Polen en Loreynen,
Die hun saeck ter degen meynen,
Gesonden een ambassaed'
Naer den keyser, met dees daet:
Die verstaet met groot behaegen,
De Turcken syn verslagen,
Oock dat Weenen in ontsett,
En de turcksche magt verplett.

20.

Den sultan als opgeblaesen,
Die begint als dul te raesen,
Wilt dat den visier syn hoofd
Van het ligaem zy berooft.
Men sag dan de beulen slaegen,
't Hoofd al van syn ligaem vaegen,

Want syn blydschap was te groot,
Daerom hy verdient de doodt.

21.

Den rooms keyser met verlangen,
Naer hy tyding' had' ontfangen,
Hoe dat Weenen is ontsett,
En de Turcken al verplett,
Comt Polen den keyser romen,
D'ander vorsten oock bycomen,
Wenschen hem te saem geluck,
Want hy is uyt allen druck

22.

Ick wille hier oock doen blycken
Hoe hier dese rethorycke t'Etichove heeft gespeelt,
Dat het niemant heeft verveelt.
Men sag hun eendrachtig t'saemen,
Om hun saecken te beraemen,
Met een goed' unie fyn,
Gelyck broeders moeten zyn.

23.

Daerom wil ick dit bewysen,
En al de acteuren prysen,
Voor hun groot ootmoedigheyt,
'k Hoop 't is tot hun saeligheyt,
Sy dit spel quaemen verthoonen,
Niet om eer of eenig loonen,
Maer tot Godes glorie saen,
Hebben sy dit spel begaen.

24.

Men sag hun in d'exercitie
Seer minsaem sonder malitie,
Als en duyfken sonder gal,
Sag men dees acteuren al,
En als s'op theater spelen,

Siet gy hun sonder vervelen,
Altydt minsaem, vriendelyck,
Men vint seldom desgelyck.

25.

Ick com, met veel ander menschen,
U te saem geluck te wenschen,
En geef u veel eer daer van,
Die g' oock hebt van menig man;
Want gy quaemt sonder vervelen
Uw' partye wel te spelen,
En men segt oock ongedeirt,
Etichov' is prysens weirt.

26.

Maer 'k bid' u, aenhoort myn reden,
Neemt attentie op myn beden,
'k Bid u, of gy nu floreert,
Dat g' u niet en glorieert In den lof u toegeschreven;
Maer wilt u altydt begeven
Tot een suyver leeg gemoet,
Daer door crygt men 't eeuwig goed.

27.

Ick die dit liet quam te digten,
Blyv' u dienaer sonder swigten,
Om dat g'eert en wel beloont
Die u bystant heeft bethoont.
Daerom 'k bidde Godt wilt geven
Ons al t'saem voorspoedig leven,
Veel geluck en voorspoet hier,
En hiernaer 't eeuwig plaisier.
FINIS.

Chanson du même sur la représentation de la tragédie 'd'Euphémie' à Nukerke, en 1769.

Nieuw liedeken op het spel van Euphemia, dochter van Elias, Coninck van China, verthoont door de Redenaers van Nukercke, op

Ick come dan dit liet d'acteurs op te dragen,
En hope dat 't sal zyn nae sin en wel behaegen;
Oock synder fauten in, of is 't niet wel gestelt,
Ick bid' aen wie het sy, de selve niet en melt,
Maer als vrienden getrouw' wilt die al t'saem bedecken.
Hy waer een dommen mensch, die daer med' quam te gecken;
Daer is geen mensch op d' aerd',
die oock niet faelen can.
Indien ick fauten heb, verexcuseert my dan.
Waer mede dat ick blyv' uw' dienaer wel beminde;
Hebt gy myn dienst van doen,
gy weet my waer te vinden.
Ick sluyt op dit termyn, en wensch' u allegaer
Veel segen en geluck, oock 't hemelryck hiernaer .

den 20en , 21en 27en en 28en augusty 1769. Op de wyse: Super hodiè natura.

1.

*Comt, en wilt my hier verschoonen,
'k Zal u door een liet verthoonen,
Hoe dat Nukerck wierd behooght,
Om het spel aldaer vertooght .
Van een heydensche prinsesse,
Weirdig synde veel caresse,
Met naeme Euphemia,
Coninckx dochter van China.*

2.

*Sy begaf haer t'ondersoecken
's Coninckx haeren vaders boecken,
En naer wat vervlogen tydt,
Vondt sy daer den Maegden-stryd,
Die sy neirstigh ging doorlesen;
Daernaer wilde christen wesen,
En aenbidden Jesus Godt,
Wort in 't hof daerom bespodt.*

3.

*Haer moeder, de coninginne,
Tracht met neirstelycke sinne
Haer dochter dat te ontraen Soo van Luna af te gaen;
Maer Euphemia vol eeren
Wilt g'heel stant tot Christus keeren;
Door een engel wort sy sterck
Te voltrecken dat goe werck.
Door desen gasant des Heeren*

*Wort versterckt, comt haer te leeren
Dat's haer moet bereyden gaen
Om het doopsel te ontfaen.
Haeren vader dat dan hoorde,
Hem daeromme g'heel verstoorde,
Swoer sy sterven sal de doot,
Of weer minnen Luna groodt.*

5.

*Hy stack haer in vangenisse,
By haer quam een stadts prinsesse,
Om haer alles oock t'ontraen;
Dog sy blyft stantvastig staen.
Den duyvel, oock als een heere,
Tracht die maegt oock weer te keere,
Dat haer nog veel min behaegt,
Door het cruys sy hem verjaegt.*

6.

*Haer vader, door 't commanderen,
Doet Euphemia compareren,
En siende haer vast gemoet,
Dese maegt onthalsen doet.
Den scherp-rechter meynd te slagen,
't Hooft van 't lichaem af te vaegen,
Maer Godts engel hield het sweirt,*

Dat dees maeght bleef ongedeirt.

7.

*Haere moeder, suster, broeder,
Quamen strackx tot haer behoeder.
En hebben te saem beraen
Dat sy uyt dat ryck souw gaen.
Eenen engel, hoog gepresen,
Heeft dees maegt den weg gewesen
Naer 't rooms keyserryck gewis,
Daer sy oock gecommen is.*

8.

*Den keyser, hoorende haer reden,
Heeft Euphemia gebeden
In syn hof te blyven daer,
En schryft strackx aen haeren vaer
Dat hy d'oorlog aen comt seggen,
Treckt oock sonder wederleggen
Rechthe naer het China ryck,
Met syn leger macht gelyck.*

9.

*Commende in 's coninckx landen,
De legers elckaer aenranden,
Daer Elias wort gevaen,
En naer 't keyser-ryck moet gaen.
Als syn vrouw dit had vernomen,
Is naer 't keyser-ryck gekomen,
Om te bidden het rand-soen,
Daer niet aen en was te doen.*

10.

*Theodoor aenhoord de klachten
Ende coningins betrachten,
Seght dat hy hun vrede geeft,
Soo den coninck beter leeft,
En te saemen hun bekeeren,
't Waer christen geloove leeren,
En vrouw Luna af te gaen
Voor alle eeuwen te versmaen.*

11.

*'s Coninckx vrouwe gaet dan spreken
Haeren man die was gesteken
In een echte vangenis;
Maer 't was al om niet gewis.
Den keyser, sonder tarderen,
Doet den coninck compareren,
En mits hy blyft obstinaet,
Wilt dat hy het leven laet.*

12.

*Den scherp-rechter, synde veirdig,
Comt Euphemia volherdig,
En sy hout het sweirt daer vast,
Eer haer vader wort verrast.
Hy comt daer den keyser groeten,
Valt oock neder voor syn voeten,
En haer vader doen bekeert,
Van syn kint 't geloove leert.*

13.

Daerom sag men vorst en heeren

*De gramschap in liefde keeren,
Want den keyser b'looft syn soon Aen Euphemia tot
loon;*

*Die alsdan quamen te trouwen,
En er volle bruyloft houwen,
Soo met sanck en snaer geklink:
't Scheen den hemel open gink.*

14.

*Ick die com nu tot d'acteuken,
Aen wie dat men conde speuren
Dat sy waeren wel geleert,
Waervoor sy nu syn geheert;
Men sag daer, sonder vervelen,
Elck syne partye spelen,
Dat een ieder was content
Om hun wercken pertinent.*

15.

*Als sy naer 't theater gongen,
't Scheen dat d'hemels open sprongen,
Door het lieffelyck geluyt Van viole, bas en fluydt.
Men sag vindels, standaert swieren,
En oock vier trompetters tieren,
Met vier maegden op dat pas,
Dat oock g'heel plaisierig was.*

16.

*Men sag Nukerck triumpheren,
Overal seer wel tracteren,
By hun wiert er niet gespaert,
Dat hun maectt g'heel ver vermaert.*

*'t Was al eten ende drincken,
Ende glaesen weer vol schincken;
Nukerck was in vollen glans,
Onder hunnen Roosen-Crans.*

17.

*Men sag daer d'Audenaerdisten,
En veel ander rethoristen,
Commen om dit spel te sien,
Met wel duysent ander lien,
Soo van Schoorsse, Maerck en Kerckhem,
Melden, Leupegem en Berghem,
Sulsick, Ronsse, Quaremont,
Met veel prochiens van in 't rond.*

18.

*Oock nog veel van over Schelden,
Veel te veel om al te melden,
Die hun t'saemen gaeven d'heer,
Nochtans hunnen eersten keer,
Dat sy op 't theater quamen.
Niemand wil ick hier beschaemen,
Nog niemand wort geblameert,
Maer Nukerck dat triumphheert.*

19.

*Sy waeren eendrachtig alle,
Als een duyfken sonder galle;
G'hoorsaem aen den directeur,*

*Liefgetallig, soet van geur,
En oock vele eer bewysen;
Waerover sy syn te prysen,
Want al wat hun geseyt,
Deden sy met wys beleydt.*

20.

*Gy, liefhebbers, voor het leste,
Doet als Nukerck ook u beste;
Wilt u al eendrachtig spoen
Hun exempel naer te doen.
Wilt oock t'saemen van gelycken
De gehoorsaemheydt doet blycken;
Ul. d.w. dienaer, JOANNES-BAPTISTE SIGNOR, directeur, desen... september 1769.*

*Nog en spaert geen moeyt of kost,
Van Momus syd gy dan verlost.*

21.

*Hiermede soo wil ick sluyten,
En u lof niet voordr uytten;
Want door u te prysen saen,
Mocht uw glori t'hooge gaen.
Daerom wilt niet glorieren,
Want Godt can u haest vernieren.
Blyft oodtmoedig al gelyck,
Soo wint gy het hemelryck.*

Chanson du même sur la représentation 'd'Eustache 'à Étichove, en 1769. Ander nieuw liederen op het spel van Eustachius, gespeelt en verthoont tot Ettichove, op den 1en, 2en, 8en en 9en october 1769. Op den voys ofte wyse: Super hodiè natura.

1ste claus.

*Op den eersten october,
't Ettichove sag men over
Groot plaisier en vele vreught,
Maer alles in eer en deught.
's Morgens vroeg, sag men vergaeren
De clergé met groote schaeren,
't Majestraet oock, bly van sin:
's Haelden een reliquiin.*

2.

Van Donatus, martelaere,

*Die gediept wort openbaere
Voor onweder en tempest.
Ick sag dan van minst tot meest
Die reliqui eer bewysen;
Daerom dat sy syn te prysen,
Want die hier de heylgen eert,
Wort daerom van Godt vermeert.*

3.

*Men sag daer, in de hoog-misse,
Den baron en baronesse,*

*Met wel duysend ander lien,
Die ick niet en can bedien,
Seer devotig en godvruchtig,
In de kerck ge'heel geduchtig,
Daer m'ooock preckte een sermoen
Van Donatus vromig doen.*

4.
*Dan sag m'een processie gangen,
Tot ieders seer groot verlangen,
Daer m'ooock sancck soo pertinent,
Dat eenieder was content.
't Was al vol van melodye,
Al de herten waeren blye
En verheugt met goet gedrag,
Mits 't oock was hun kermis-dag.*

5.
*Naer den noen, ginck men sien spelen,
Dat niemant quam te vervelen,
Van Eustachius een spel,
Agriabel en seer wel.
Eustachius, seer bly van sinne,
Twee kinders eng emalinne
Sag men 't doopsel daer ontfaen,
Dat g'heel bondig wiert gedaen.*

6.
*Sonder iemant te vervelen,
Sag men daer Eustachi spelen
Met syn son en hun party,
Dat er vele daer op sey:*

*Sy en moeten hun niet schaemen,
Of veel rethoristen quaemen,
Sy souw seggen dat m'ooock eert
Die als dese syn geleert.*

7.
*Den keyser en keyserinne,
Keysers lieve gemalinne,
Met den adel van syn hof,
Speelden daer met grooten lof.
Den coninck en d'ander eeren
Hoor dem oock den lof vermeeren.
toen voor-redenaer
Gaf men vele eere daer.*

8.
*M'hoorde daer den lof vermeeren,
En men sprack van de fraey kleeren,
Want sy waeren opgesett,
Als een popken moyen net.
Men sag hun een drachtig alle,
Vyf-en-twintig in 't getalle,
Sonder speelman of tambour,
Die daer maecten bly ramour.*

9.
*Daer en sag ick niet ontbreken,
Nog niet anders hoor d' ick spreken,
Als van eten en de dranck,
Tot sy vielen van de banck:
Daer met hoon ende veel eeren,
Die dit spel hun quam te leeren,
Met een patientig gemoet,*

Selden directeur soo doet.

10.

*s' Hebben weer beginnen raemen,
Om het naeste jaer te saemen
Te spelen het spel tegaer
Van Donatus martelaer.
Met consent van hunne heere,
En den pastor evenseere,
Die ick vind altyd bereyd
Tot hun goe genegentheyd.*

11.

*Die dit lietjen heeft geschreven,
Comt d'acteurs veeleer tegeven,
Om hun wercken wel gedaen,
Naer het leeren wilt verstaen;
Want 's hebben maer 2, zreyzen
Al hun sinnen en gepeysen
Op het selve spel geseth,
Anders waeren sy beledt.*

12.

*Oorlof, gy dan, voor het leste,
Doet als Ettichove u beste,
Tracht, in een soo corten tydt,
Van u sulck lofwort geseyt.
Ick moet seggen sonder leere,
Hebben sy soo vele eere,
Als veel acteurs, soomenseyt,
Die leerden veel langer tydt. EYND*

Edmond Vander Straeten, Le théâtre villageois

ER WERD AL EENS TONEEL GESPEELD

Rond 1900 moeten enkele heren (notabelen) tussen pot en pint tot het idee gekomen zijn een toneelgroep op te richten. Een van de voortrekkers was ene Theophiel De Bisschop, in de volksmond “den lange Bisschop”, want hij was ongeveer 2 meter lang. Theophiel was een heel bedrijvige man. Lodewijk De Bisschop en Melanie Vanden Abeele waren de ouders van Theophiel.

Zo was hij handelaar, herbergier, steenbakker en vooral dorpsfilosoof die geen blad voor de mond nam en liederen en gedichten uit zijn mouw schudde, kortom zaken die zelfs de pastoor Dutordoir irriteerde.

Op bijgaande foto zit hij op een centrale plaats. Duidelijk was hij de leider van de groep die zich “De veldbloem” noemde. Deze groep leefde waarschijnlijk in onmin met de pastoor daar de leden meestal een liberale stempel droegen.

Rond de jaren 1900 was er nog geen parochiezaal daar het gebouwtje nog bezet was door 2 kleuterklassen van het klooster. Maar geen nood. In de taverne “La maison communale de Nukerke” was er een zaaltje waar er kon vergaderd en toneel gespeeld worden. Dat zaaltje was eigenlijk een vroegere schuur en de toegang gebeurde via een houten poort kant Boelaertstraat (zie tekening “Vroeger dorpszicht”). Zie spelers op bijgaande foto. Deze groep bracht op kermiszondag 18 september 1904 een toneelstuk en gezang.

Enkele leden:

Theophiel Gilleman was toen hoofdonderwijzer van de gemeenteschool langs de Capellestraat.

Frederick Verdonckt was champetter in Nukerke.

Frans De Bo woonde op de hoek Dorpsplein/Lindeke

Emiel Dekeyzer was de herbergier van de taverne “La maison communale de Nukerke”.

Octaaf Dekeyzer was de broer van Ivo Dekeyzer.

Omer Vandendaele was herbergier van “In den Engel”.

Octaaf Hoffmann was koster in de kerk te Nukerke.

De Vos Frederick was de echtgenoot van Gelita de vroedvrouw die veel Nukerkse kinderen op de wereld heeft gezet. Ze woonden in het begin van het Meetjesstraatje. Later was er de beenhouwerij van Vanderlinden André en Orpha Aelvoet.

OCTAAF DE KEYZER

OMER
VANDENAELE

FRANS DE BO

THEOPHIEL DE BISSCHOP

THEOPHIEL GILLEMAN

EMIEL DE KEYZER

FREDERICK VERDONCKT

Toneelgroep ten tijde van onderpastoor Spitaels.

De toneelgroep “De veldbloem” bestond ook uit een vrouwengenootschap zoals blijkt uit bijgaande foto uit 1940. Immers, in de jaren stillekes was het niet evident dat een toneelgezelschap een gemengde groep was.

Zie verder om latere toneeluitvoeringen te bekijken.

Go allen 1935 : [VOETBAL\GO ALLEN IN 1935.pps](#)

Voetbalrevue 1936 : [VOETBAL\VOETBALREVUE 1936.pps](#)

Voetbalrevue 1956 : [VOETBAL\VOETBALREVUE 1956.docx](#)

Plezante magen en geitenmelk : [VOETBAL\PLEZANTE MAGEN EN GEITENMELK .docx](#)

Paradijsvogels

[VOETBAL\Paradijsvogels.docx](#)